

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย

176101

โดย อ.สุธาสินี สุภา

บทที่1 ความหมายและลักษณะของกฎหมาย

- “ที่ใดมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย”

(Ubi Societas, Ibi Jus)

บรรทัดฐานทางสังคม

วิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ศีลธรรม

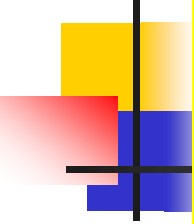
ศาสนา

กฎหมาย

1. ความหมายของกฎหมาย

1.1 ตามแนวคิดของสำนักกฎหมายบ้านเมือง (Legal Positivism)

- John Austin “กฎหมาย คือ คำสั่งของรัฐาธิปัตย์หรือผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน หากไม่ปฏิบัติตามแล้วจะได้รับโทษ”
- พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ “กฎหมายนั้น คือ คำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลาย เมื่อไม่ทำตามแล้ว ตามธรรมดาต้องรับโทษ”
- ศ.หยุด แสงอุทัย “กฎหมาย ได้แก่ ข้อบังคับของรัฐซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ”

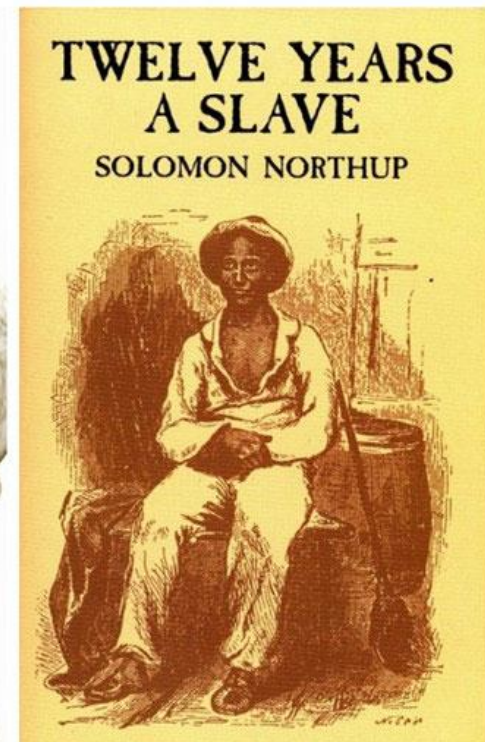
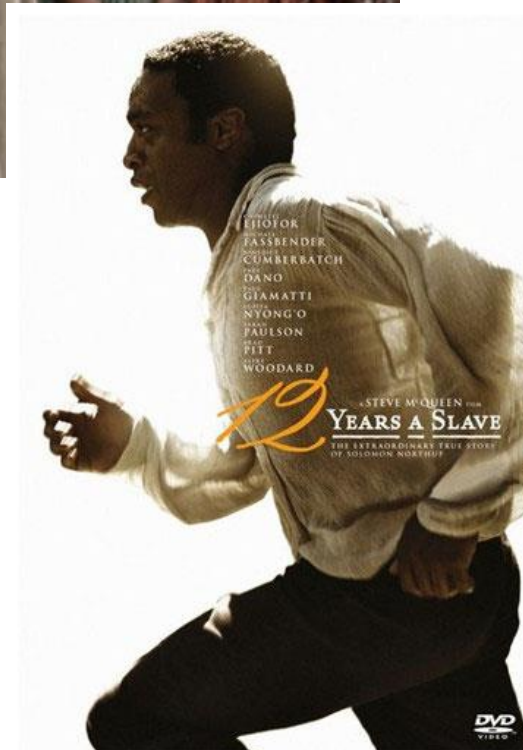

แนวคิดนี้เกิดจากการที่นักปราชญ์ฝ่ายกษัตริย์พยายาม
เสนอทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของกษัตริย์ เพื่อให้
กษัตริย์รวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลางออกก.ม. เพียงหนึ่งเดียว
บังคับตลอดทั่วดินแดน

■ ส่งผลดังนี้

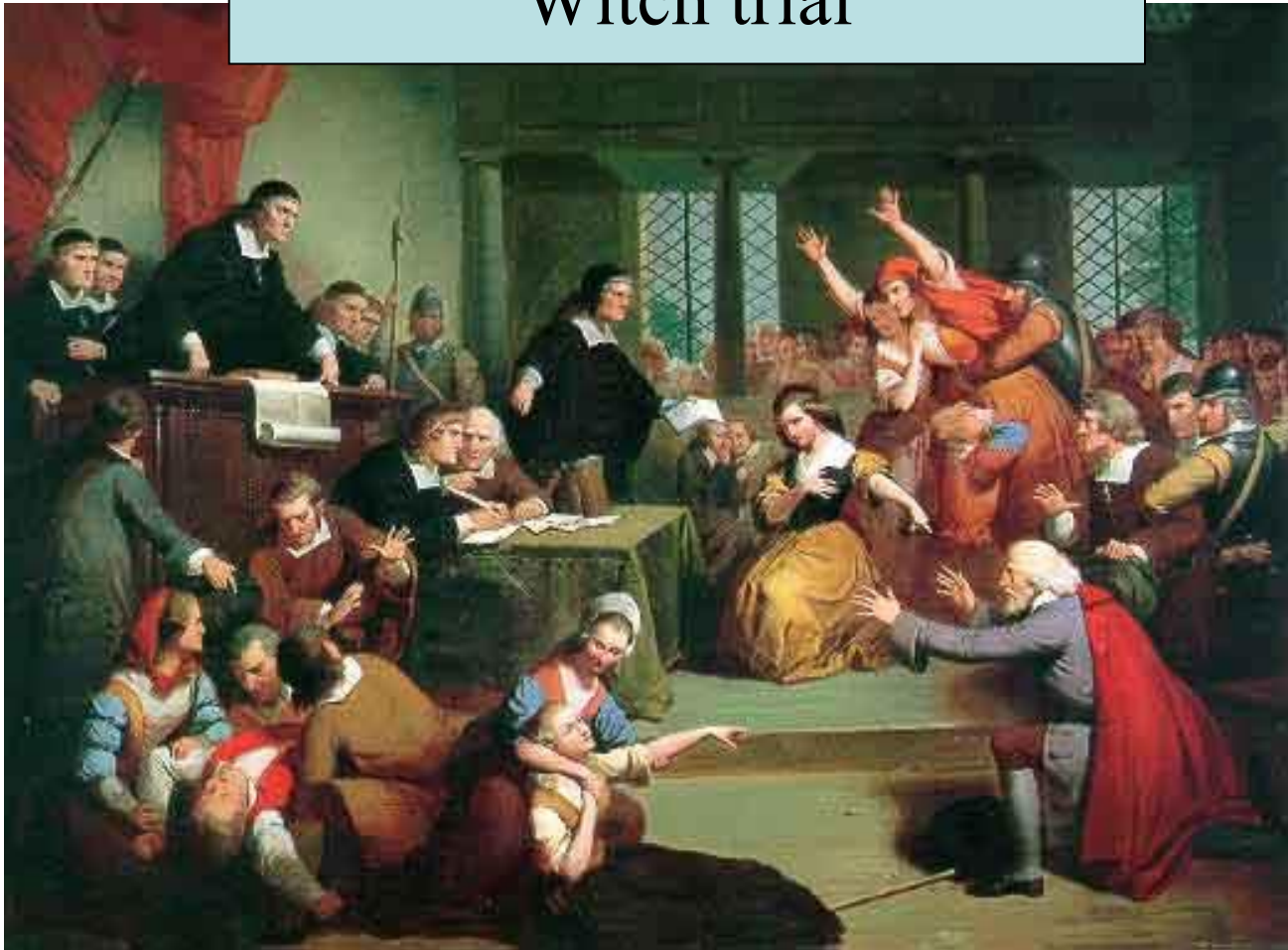
1. ก่อให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายในยุโรปและพัฒนา
ไปสู่กฎหมายสมัยใหม่

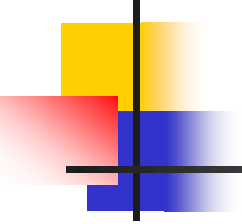
ได้แก่ - การออกกฎหมายยกเลิกการมีและการซื้อขาย
ทาส

- การเลิกระบบไต่สวน (**Inquisition**) จึงมีการปฏิรูปกระบวนการพิจารณาคดีอาญา หลัก” ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริง”

Witch trial

-
-
2. ช่วยวางรากฐานการปกครองของรัฐสมัยใหม่ มีระบบราชการ ระบบเก็บภาษี ระบบเกณฑ์ทหาร ระบบการศึกษา การคมนาคม → กฎหมายมหาชน ได้แก่ กฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน
 3. เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคมและการเมือง เช่น หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความเสมอภาคระหว่างชายหญิง

ความหมาย...

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ
การกระทำ หรือไม่กระทำ การใดอันเป็นการ

แบ่งแยก

กีดกัน

หรือจำกัดสิทธิประโยชน์

ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม

เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง
หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

(ม.31)

ห้าม

- หน่วยงานของรัฐ
- องค์กรเอกชน
- บุคคลใด

กำหนด

นโยบาย กฎ ระเบียบ ประกาศ
มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติ
ที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

ยื่นคำร้อง

ใครยื่นคำร้อง

- บุคคลใดที่เห็นว่าได้รับหรืออาจได้รับ
ความเสียหายจากการกระทำใดอัน
เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
ระหว่างเพศ
- องค์กรที่ช่วยส่งเสริมคุ้มครอง
สิทธิในอันที่... มีการฟ้องร้องเป็นคดี
อยู่ในศาลหรือศาลพิพากษา หรือวินิจฉัย
ชี้ขาด

ยื่นอะไร?... อย่างไร?

- ข้อบังคับทาง... (วิธีดำเนินการเลือกปฏิบัติ)
- รายละเอียดการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ
- ความเสียหาย
- ผลการฟ้องร้อง
- การดำเนินการตาม พ.ร.บ. 2558

ยื่นที่ไหน...

- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ศาลปกครอง
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครอง
สตรี 1-8
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ยื่นผ่านช่องทาง...

- โทร 112
- เว็บไซต์ (www.dca.go.th)

...เสนอต่อ...

คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (ว.พ.)

พระราชบัญญัติ ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558

ประกาศใช้โดยราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2558
มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2558

การพิจารณา/วินิจฉัย ของคณะกรรมการ ว.พ.

เมื่อวินิจฉัยว่า...
เป็นการเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรม
ระหว่างเพศ

- คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งการ
ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง
การเลือกปฏิบัติ
- สั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ให้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง
การเลือกปฏิบัติ

คำสั่งวินิจฉัย
(พ.ศ. 2558) 4 ข้อบังคับฉบับใหม่ 2558
คำสั่งวินิจฉัย
(ม.34)

ระหว่าง
การพิจารณา

- คณะกรรมการฯ มีอำนาจ
สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง
การเลือกปฏิบัติ
- สั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ให้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง
การเลือกปฏิบัติ

คำสั่งวินิจฉัย
(พ.ศ. 2558) 3 ข้อบังคับฉบับใหม่ 10,000 บาท
คำสั่งวินิจฉัย
(ม.35)

การสิ้นสุด
การพิจารณา

- คณะกรรมการฯ
- (พ.ศ. 2558)

คำสั่งวินิจฉัย
(พ.ศ. 2558) 2 ข้อบังคับฉบับใหม่ 10,000 บาท
คำสั่งวินิจฉัย
(ม.36)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ว.พ. ให้เป็นที่สุด

การชดเชย / เยียวยา ผู้เสียหาย

เมื่อคณะกรรมการ ว.พ. มีคำวินิจฉัยว่า...
มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

ผู้เสียหาย
มีสิทธิขอรับ
การชดเชย/เยียวยา

- สิทธิในการขอชดเชย/เยียวยา เป็นสิทธิเฉพาะตัว
ของผู้เสียหาย (ม.37)
- เป็นการชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย
ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับคำวินิจฉัย
เป็นหนังสือจากคณะกรรมการ (ม.38)
- ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องขอชดเชย/เยียวยา
ต่อคณะกรรมการ (ม.39)
- คณะกรรมการมีอำนาจสั่งการให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องดำเนินการชดเชย/เยียวยา (ม.40)

การชดเชยและเยียวยาผู้เสียหาย ให้แก่ผู้เสียหาย
ได้ความเสียหายเนื่องจากการเลือกปฏิบัติ หรือให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สวัสดิการ
(1) ค่าชดเชย/เยียวยาเป็นค่าชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย
(2) ค่าชดเชย/เยียวยาเป็นค่าชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย
(3) ค่าชดเชย/เยียวยาเป็นค่าชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย
(4) ค่าชดเชย/เยียวยาเป็นค่าชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย
(5) ค่าชดเชย/เยียวยาเป็นค่าชดเชย/เยียวยาเฉพาะตัวผู้เสียหาย

บทลงโทษ

ผู้ใด

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ว.พ. ที่ไม่ให้เป็นสาระหรือจะวินิจฉัยเป็น
ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.34)

ผู้ใด

- ไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ว.พ.
- อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมาย
- ไม่รับแจ้งข้อเท็จจริง
- ไม่ตอบหนังสือสอบถาม
- ไม่ส่งแจ้งข้อเท็จจริงหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
(ม.35)

โดย กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

สนับสนุนโดย สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

คดีห้ามกะเทยนั่งกระถาง

กะเทยเชียงใหม่ เฮลั่นเมือง ศาลให้นั่งกระถาง

"เกย์นที" นำกลุ่มเกย์-กะเทยและสตรีเฮลั่นเมืองเชียงใหม่ ฉลองชัยชนะ หลังคำสั่งศาลปกครองเชียงใหม่สั่งทุเลา ห้ามกะเทยนั่งกระถางในเทศกาลยี่เป็ง ซึ่งเป็นชัยชนะทางการต่อสู้เพื่อสิทธิของเพศที่ 3 กู้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กลับมา...

- การจัดงานประเพณีลอยกระทงนั้น ถือเป็นการบำรุงรักษาจารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นซึ่งจะต้องดำเนินการบนพื้นฐานการให้ โอกาสประชาชนทุกคนในท้องถิ่นนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วม การกีดกันกลุ่ม บุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งในท้องถิ่นไม่ให้มีส่วนร่วมด้วยเหตุผลทาง กายหรือจิตใจที่เป็นกะเทยหรือเกย์ ย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็น ธรรม และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ จารีตประเพณีในชุมชนซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้
- ประกาศของเทศบาลนครเชียงใหม่ในส่วนที่ระบุให้เฉพาะสุภาพสตรีและ สุภาพบุรุษนั่งในกระทงจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คดีหมายเลขแดงที่ 211/2554)

ข้อบกพร่อง

1. กฎหมายเป็นเรื่องเจตจำนง(will) แทนที่ความเป็นธรรม
หรือเหตุผล

- กฎหมายของพรรคนาซี (Nazi Law in German) ค.ศ.
1933-1945

2. ไม่สนใจว่าการเข้าสู่อำนาจรัฐชอบธรรมหรือไม่

- คณะปฏิวัติ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ คณะบุคคลเหล่านี้เมื่อยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินได้แล้ว ได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในเวลานั้น แล้วออกประกาศคำสั่งของคณะบุคคลที่เรียกชื่อต่างๆ เหล่านี้ออกมาใช้บังคับเป็นกฎหมาย

ประกาศคำสั่งของคณะบุคคลเป็นกฎหมายหรือไม่

- ฎีกาที่ 45/2496, 1662/2506 เมื่อคณะปฏิวัติได้ยึดอำนาจการปกครองสำเร็จ หัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ประกาศคณะปฏิวัติย่อมมีผลเป็นกฎหมายได้ แม้ว่าพระมหากษัตริย์จะมีได้ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของรัฐสภาก็ตาม
- ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ฉบับที่ 30 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินฯ (กตส.) มีฐานะเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้

1.2 ตามลักษณะการเกิดขึ้นและวิวัฒนาการของ มนุษย์

“กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนความประพฤติของ
มนุษย์ในสังคมซึ่งมีกระบวนการบังคับที่เป็น
กิจจะลักษณะ”

วิวัฒนาการของกฎหมาย 3 ยุค (The three- layer of law)

1. ยุคกฎหมายชาวบ้าน

- กฎหมายจารีตประเพณี The Good Old Law
- สามารถเข้าใจได้โดยใช้สามัญสำนึก
- กฎหมายกับศีลธรรมไม่แยกออกจากกัน

หลักกฎหมายที่มาจากเหตุผลถูกต้องตามธรรมชาติ

อาทิ

การฆ่าคนตายมีความผิด

กฎหมายอาญา

เมื่อเจ้ามรดกตายมรดกย่อมตกแก่บุตร
ทุกคนของเจ้ามรดก

กฎหมายแพ่ง

มนุษย์ทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการกระทำที่
ไม่เป็นภัยต่อบุคคลอื่น

กฎหมายมหาชน, รธน.

2. ยุคกฎหมายของนักกฎหมาย

- หลักกฎหมาย หรือหลักนิติศาสตร์
- ใช้เหตุผลปรุงแต่งทางกฎหมาย(Artificial Justice Reason)
- กฎหมายกับศีลธรรมเริ่มแยกออกจากกัน
- ใน ป.พ.พ.มาตรา 193/9-193/35 เรื่องอายุความ คนที่ไม่ใช้สิทธิภายในกำหนดเวลาของกฎหมาย เรียกว่า “สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ”

- เรื่องครอบครองทรัพย์สิน ป.พ.พ. มาตรา 1382 คือ การครอบครอง ทรัพย์สิน ของผู้อื่นไว้ด้วยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็น อสังหาริมทรัพย์ ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี บุคคลนั้นได้ กรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินนั้น

สมมุตินักศึกษาเป็นผู้พิพากษาให้ตัดสินคดีต่อไปนี้

คดีที่ 1 นาย ก. ล่ากวางได้ 1 ตัว ห้ามกวางกลับบ้าน นาย ข. เห็นจึงแย่งกวางไป เกิดการต่อสู้กันนาย ข. ตัวใหญ่กว่าจึงได้กวางไป
กรณีนี้ใครควรเป็นเจ้าของกวาง?

คดีที่ 2 นาย ก. พยายามฆ่ากวางแต่กวางยังไม่ตายเพียงบาดเจ็บเลือดไหล และสามารถวิ่งหนีไปได้ นาย ก. ตามกวางไป กวางวิ่งเข้าไปที่บ้านนาย ข. นาย ข. เก็บกวางไว้บอกว่ากวางวิ่งมาในบ้านตนจึงเป็นของตน กรณีนี้ใครควรเป็นเจ้าของกวาง?

คดีที่ 3 นาย ก. ใช้ธนูยิงนกปรากฏไม่โดยตัวแต่โดยหางทำให้
ขนนกร่วงกระจุย นกยังคงบินได้ต่อไป แต่บินไปบ้านของ
นาย ข. จนถูกนาย ข. จับได้ ระหว่างนาย ก. กับนาย ข. ใคร
ควรเป็นเจ้าของนก?

หลักสิทธิของผู้ได้ก่อน (Right of First Taker)

- ได้ทำร้ายสัตว์
- คนที่ได้ทำร้ายติดตามอยู่
- ผู้ทำร้ายต้องทำให้สัตว์บาดเจ็บถึงขนาดให้มันเสื่อมความสามารถที่จะหนี

ป.พ.พ. มาตรา 1322

- บุคคลใดทำให้สัตว์ป่าบาดเจ็บแล้วติดตามไป และบุคคลอื่นจับสัตว์นั้นได้ หรือสัตว์นั้น ตายลงในที่ดินของบุคคลอื่นก็ดี ท่านว่าบุคคลแรกเป็นเจ้าของสัตว์

หลักกฎหมายที่มาจากเหตุผลปรงเต่งจากนัก

กฎหมาย

อาทิ

การฆ่าคนอื่นตายเพราะป้องกันตนเองยอมไม่
มีความผิด

กฎหมายมหาชน
กฎหมายอาญา

การเข้าใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เจ้าของทอดทิ้งการครอบครองแล้ว
ยอมชอบด้วยกฎหมาย

กฎหมายเอกชน
กฎหมายทรัพย์สิน

3. ยุคกฎหมายเทคนิค

- กฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายบัญญัติขึ้น
- ใช้เหตุผลทางเทคนิค (**Technical Reason**)
- กฎหมายกับศีลธรรมแยกออกจากกันชัดเจน
- กฎหมายจรรยาบรรณ กฎหมายอาวูฐปึน กฎหมายภาษี

หลักกฎหมายที่มาจากเหตุผลเทคนิค

อาทิ

การถือครองปิ่นยอมไม่ชอบด้วยกฎหมายหากไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐ

กฎหมายมหาชน
กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน

การมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายมีความผิดตามกฎหมาย

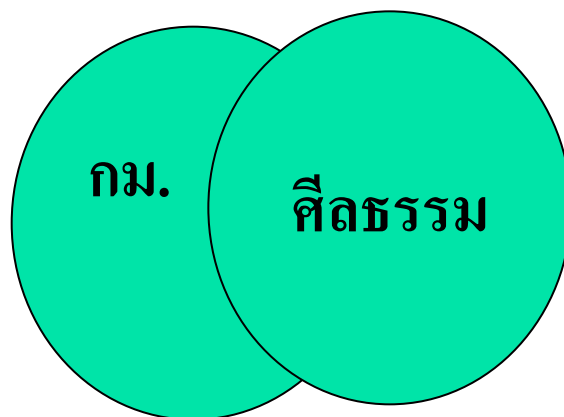
กฎหมายมหาชน
กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

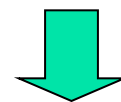
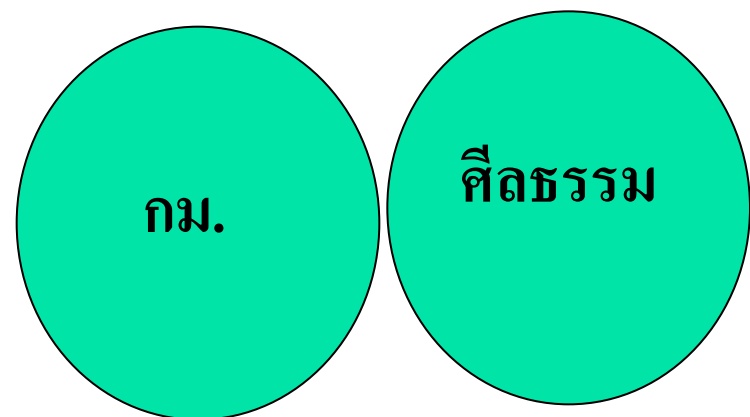
สรุป

ยุคกฎหมายชาวบ้าน

ยุคกฎหมายนักกฎหมาย

ยุคกฎหมายเทคนิค

1.3 ตามความคิดสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural law School)

“กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสอดคล้องกับกับ
ธรรมชาติ”

วิวัฒนาการของกฎหมายธรรมชาติ

ยุคที่ 1 ปรัชญากรีกโบราณ

กฎหมายธรรมชาติ คือ กฎธรรมชาติที่เป็นกฎแห่งความจริงที่
มนุษย์ค้นพบได้เหมือนกับกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์

- เป็นที่มาของคำว่าสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ คือเมื่อเกิดมา
เป็นมนุษย์แล้วย่อมมีสิทธิในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันทุกคน

ยุคที่ 2 ยุคคริสต์ศาสนา

กฎหมายธรรมชาติ คือ กฎของพระเจ้าซึ่งอยู่สูงสุด กฎหมายบ้านเมืองจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายพระเจ้าไม่ได้

ส่งผลคือ

- ทำให้ขัดเกลากฎหมายบ้านเมืองให้สอดคล้องกับหลักศีลธรรมและคำสั่งสอนในศาสนาคริสต์
- จำกัดอำนาจรัฐที่ไม่ชอบธรรม

ยุคที่3 ยุคปฏิวัติทางความคิด การเมือง

- กฎหมายธรรมชาติ เกิดจากความรู้สึกลึกซึ้งคติมนโนธรรมของมนุษย์ สอดคล้องกับเหตุผลที่ถูกต้องเป็นธรรม ความยุติธรรม
- ทฤษฎีสัญญาประชาคม ของ John Locke ,Montesguier,Rousseau “ประชาชนมอบอำนาจให้รัฐทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และสิทธิตามธรรมชาติ เมื่อใดผู้ปกครองไม่รักษาสัญญาประชาคมโดยการละเมิดสิทธิธรรมชาติของปึกเจกชน ประชาชนย่อมมีอำนาจถอดถอนผู้ปกครองโดยลุกขึ้นทำการปฏิวัติเอาอำนาจอธิปไตยคืนได้”

John Locke
(1632-1704)

• Baron de Montesquieu
(1689-1755)

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

อิทธิพลของแนวคิดสิทธิตามธรรมชาติ

- การประกาศอิสรภาพของอเมริกาจากประเทศอังกฤษ ค.ศ. 1776
- การปฏิวัติฝรั่งเศสในปีค.ศ. 1789 จัดทำคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง
- แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม จากสัญญาประชาคมไปสู่รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรที่ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือหลักการปกครองภายใต้กฎหมาย

■ หลักนิติธรรม The Rule of Law

- การกระทำของรัฐต้องชอบด้วยกฎหมายหากรัฐกระทำไปโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำ ประชาชนที่เสียหายย่อมมีสิทธิฟ้องศาลให้เยียวยาความเสียหายได้

ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิในการได้รับประกันสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีใครจะถูกลงโทษยกเว้นได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยศาลเท่านั้น

อิทธิพลต่อระบบกฎหมายไทย

- ทำหน้าที่คอยถ่วงดุลให้ผู้ปกครองใช้อำนาจไม่เกินขอบเขตของกฎหมาย
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีหลักพื้นฐานของกฎหมายธรรมชาติ ได้แก่ หลักความเสมอภาค เสรีภาพ ภาราครภาพ
- การเสนอแนวคิดสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญ 2540 และร.ช.น. 2550

1.4 ตามสำนักความคิดกฎหมายสังคมนิยม (Socialist law school)

- “กฎหมาย คือปรากฏการณ์อันหนึ่งซึ่งเป็นผลสะท้อนจากการเมือง กฎหมาย หรือ นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์” ให้ความสำคัญกับ โครงสร้างเศรษฐกิจมากกว่าโครงสร้างระบบกฎหมายและการเมือง
- ในสังคมนิยมจะไม่มีกฎหมายและรัฐ ทุกคนเคารพในสิทธิ ของกันและกันเสมอภาคเท่าเทียมกัน กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือใน การแปรรูปการสังคมนิยมเพื่อจัดชนชั้น และเพื่อจัดสวัสดิการ สังคม ไม่มีความสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- ไม่ให้ความสำคัญกับปัจเจกชน เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน รัฐ เท่านั้นเป็นเจ้าของ

อิทธิพลต่อระบบกฎหมายไทย

- กฎหมายมหาชนในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ สังคม เพื่อคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอกว่า
- กฎหมายสวัสดิการสังคม กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายการโอนกิจการเป็นของรัฐ กฎหมายผู้สูงอายุ กฎหมายประกันการว่างงาน

2. ลักษณะของกฎหมาย

2.1 ลักษณะของกฎหมายตามแนวคิดสำนักกฎหมายบ้านเมือง

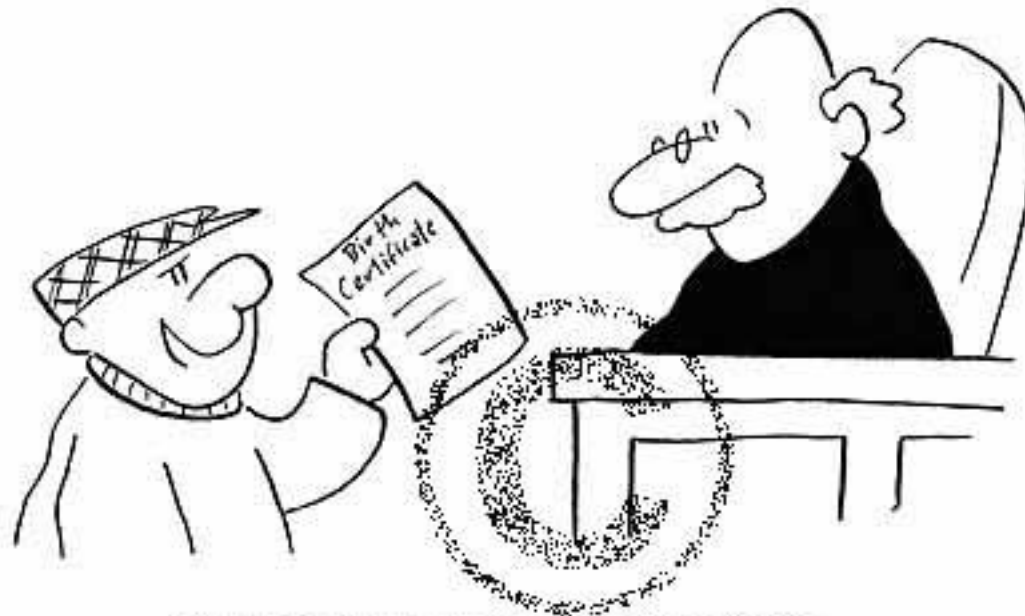
1. กฎหมายต้องเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ
 - คำสั่งหรือข้อบังคับ หมายถึง การแสดงออกโดยมีข้อความในลักษณะที่เป็นการบังคับหรือบงการให้กระทำหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. กฎหมายต้องกำหนดขึ้นโดยรัฐาธิปัตย์
3. กฎหมายต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไป
4. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

สภาพบังคับย่อมแตกต่างกันตามประเภทของ กฎหมาย

1. สภาพบังคับทางอาญา

- โทษตามกฎหมายอาญา
- โทษตามกฎหมายพิเศษ
- วิธีการเพื่อความปลอดภัย
- วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน (ทัณฑ์)

อายุเท่าไรจึงจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

"See! I was born on February 29th,
so I'm still a juvenile!"

เห็นหรือยังครับ! ผมเกิดเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ดังนั้นผมยังเป็นเยาวชนอยู่

วิธีการปฏิบัติและลงโทษเด็กและเยาวชนแตกต่างจากผู้ใหญ่

"Since this is your first offense,
I sentence you to clean your room!"

เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่เธอกระทำความผิด ฉันจึงตัดสินให้เธอทำความสะอาดห้อง

2. สภาพบังคับทางแพ่ง

- ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- นิติกรรม โฆษะ , โฆษียะ
- ละเมิด เรียกค่าเสียหาย
- สัญญา เรียกเบี้ยปรับ , รับผิดชอบ , ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
- หนี้ ยึดทรัพย์ขาดทอดตลาด
- ครอบครัว ฟ้องหย่า, เรียกค่าทดแทน , ขอแบ่งทรัพย์สิน

- นิติกรรม หมายถึง การใดๆของบุคคลที่กระทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวกว้างสิทธิ

โมฆะ

- คือ การกระทำนิติกรรมที่เป็นการสูญเปล่าไม่มีผลใดๆ เกิดขึ้นตามกฎหมาย คู่กรณีจะเรียกร้องบังคับกันไม่ได้ นิติกรรมที่เป็นโมฆะ ได้แก่
 - นิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย พันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรา 150

การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น

- สัญญาให้เงินหญิงเป็นภรรยาน้อยของตน
- ข้อนตกลงไม่ให้ดำเนินคดีอาญาแผ่นดินหรือถอนฟ้อง
- สัญญาไม่ประกอบอาชีพแข่งขันกับนายจ้าง
- สัญญาให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน

-นิติกรรมที่ทำไม่ถูกต้องตามแบบ มาตรา 152

- แบบของนิติกรรม

- หากไม่ทำตามแบบนิติกรรมจะตกเป็นโมฆะ

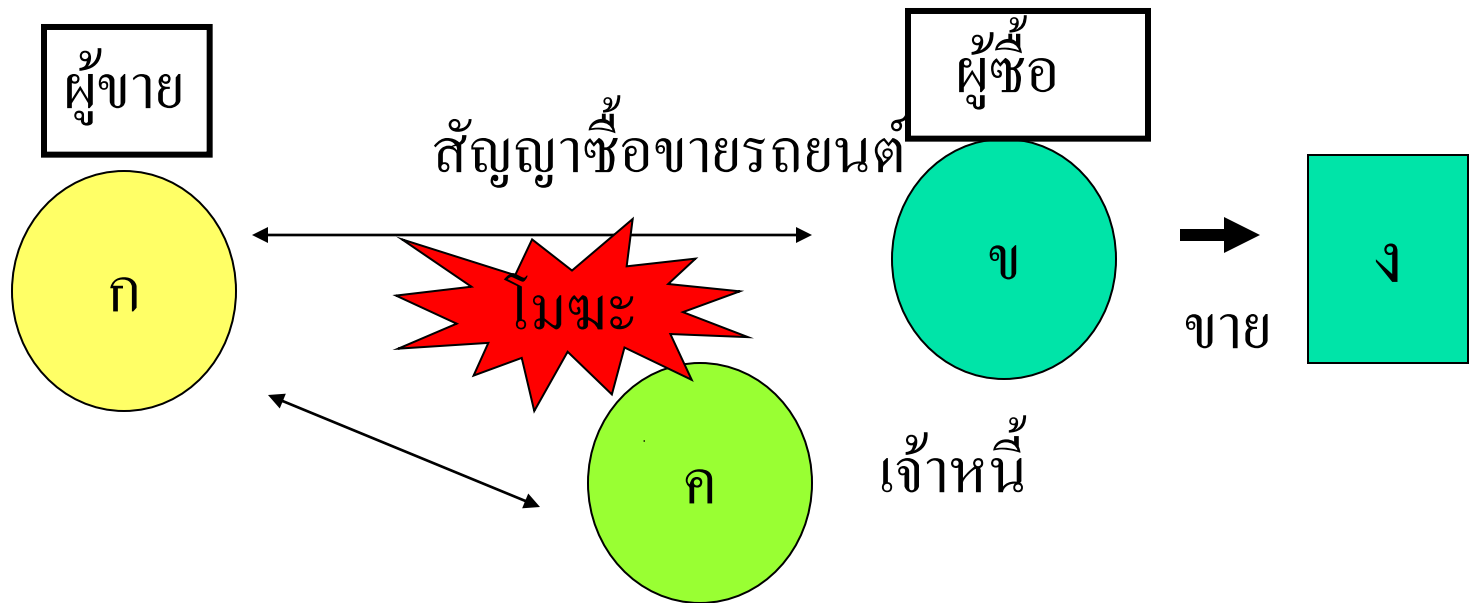
- แบบมี 4 ประเภท ดังนี้

1. นิติกรรมที่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. นิติกรรมที่ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
3. นิติกรรมที่ต้องทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
4. นิติกรรมที่ต้องทำเป็นหนังสือ

ความบกพร่องในการแสดงเจตนา นิติกรรมตกเป็น

โมฆะ

1. เจตนาลวง คือ

2. นวัตกรรมอำพราง

- คือ.....
- นวัตกรรมที่ปรากฏต่อบุคคลภายนอกเป็นนวัตกรรม
อำพรางจึงตกเป็น.....
- นวัตกรรมที่แท้จริงมีผล.....

ตัวอย่างเช่น

นายรวย ล้นฟ้า ต้องการยกที่ดินให้แก่นางสาวสวย แต่ไกล แต่กลัวลูกหลานน้อยใจ จึงตกลงกับนางสาวสวย ทำสัญญาซื้อขายที่ดินกันและโอนที่ดินไปให้นางสาวสวย อีกทั้งระบุว่ามีการชำระเงินเรียบร้อยแล้ว โดยที่นางสาวสวย ไม่ได้ชำระเงินแต่อย่างใด

ดังนี้ นิติกรรมที่แท้จริงคือ การให้
นิติกรรมอำพรางคือ การซื้อขายที่ดิน

3. สำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญของนิติ

กรรม

สาระสำคัญของนิติกรรม ได้แก่

- ลักษณะหรือชนิดของนิติกรรม
- ตัวบุคคลหรือคู่กรณีของนิติกรรม
- ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม

การสำคัญผิดนี้ต้องมีได้เกิดจากการประมาทเลินเล่ออย่าง
ร้ายแรงของผู้แสดงเจตนา

ผลของนิติกรรมที่เป็นโมฆะ

1. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอ้างความเสียหายของนิติกรรมได้
2. ถ้ามีการส่งมอบทรัพย์สินให้คืนทรัพย์สินแก่อีกฝ่าย

โมฆียะ

- หมายถึง นิติกรรมที่สมบูรณ์มีผลผูกพันและใช้บังคับได้ตามกฎหมายทุกประการจนกว่าจะถูกบอกล้าง เมื่อถูกบอกล้างแล้วจะทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะย้อนไปตั้งแต่เวลาเริ่มแรกที่ทำนิติกรรมนั้น หรืออาจจะเป็นการให้สัตยาบัน นิติกรรมนั้นมีผลสมบูรณ์ตลอดไป ไม่สามารถบอกล้างได้ภายหลังอีก
- นิติกรรมที่เป็น โมฆียะ
 - ผู้แสดงเจตนาทำนิติกรรมมีความบกพร่องเรื่องความสามารถ

- สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือ ทรัพย์สิน

■ คือ.....

■ เช่น

- สัญญาจ้างทำขนมแต่ทำไม่เป็น

- สัญญาจะขายที่ดินแต่พบว่าที่ดินอยู่ในเขตห้ามสร้าง
อาคารสูง

- นวัตกรรมที่ถูกกลั่นกรอง

- คือ.....
- เช่น หลอกขายนาฬิกาฝังเพชรปลอม
เสนอขายสินค้าเกินความเป็นจริง

- นิติกรรมที่ถูกข่มขู่

- เช่น ใช้ปืนขู่ให้ทำหนังสือรับสภาพหนี้หรือเขียนเช็ค
ทั้งที่ไม่มีหนี้ต่อกัน

ผลของนิติกรรมที่เป็น โฉมียะ

1. นิติกรรมที่เป็น โฉมียะอาจถูกบอกล้าง

กำหนดเวลาบอกล้างภายใน **1** ปีนับแต่เวลาที่อาจให้
สัตยาบันได้ หรือ **10** ปีนับแต่วันทำนิติกรรมอันเป็น
โฉมียะนั้น

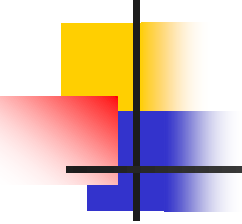
2. นิติกรรมที่เป็น โฉมียะอาจให้สัตยาบันได้

2. สภาพบังคับทางแพ่งตามกฎหมายอื่น

- ประมวลรัษฎากร
- ป.วิ.อ. ระเบียบ

3. สภาพบังคับทางกฎหมายมหาชน

-
- เพิกถอนคำสั่งทางปกครอง คือการทำให้คำสั่งหรือกฎหมายไม่มีผลบังคับมาตั้งแต่เริ่มต้นที่ออกคำสั่งหรือกฎหมาย
 - ยกเลิกคำสั่งทางปกครอง คือการทำให้คำสั่งหรือกฎหมายสิ้นผลบังคับตั้งแต่วันที่ถูกลบเลิกเป็นต้นไป ไม่มีผลใช้ในอนาคต
 - รัฐชดใช้ค่าเสียหาย เช่น พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 พ.ร.บ.ค่าตอบแทนและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

3. สภาพบังคับทางกฎหมายมหาชน

(ต่อ)

- มาตรการทางวินัย
- การไม่อนุมัติงบประมาณ
- มาตรการอื่นๆ เช่น ยึดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพหรือการถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ

4. สภาพบังคับตามกฎหมายระหว่าง

ประเทศ

- การยื่นหนังสือประท้วง
- การตัดความสัมพันธ์ทางการทูต
- การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของรัฐอีกรัฐหนึ่ง
- การบังคับผ่านองค์การสหประชาชาติ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลอาญาระหว่างประเทศ ศาลสิทธิมนุษยชนในยุโรป

International Court of Justice

- The International Criminal Court (ICC)

2.2 ลักษณะของกฎหมายตามการเกิดขึ้นและ วิวัฒนาการของมนุษย์

- ประกอบด้วย
 1. กฎหมายต้องเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผน
 2. กฎหมายต้องมีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ
(Organized Sanction)

2.3 ลักษณะของกฎหมายธรรมชาติ

มีลักษณะพิเศษ 3 ประการ คือ

1. ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา คือ กฎหมายธรรมชาติย่อมใช้ได้เสมอ ไม่มีวันยกเลิกหรือล่วงสมัย
2. ใช้ได้โดยไม่จำกัดสถานที่ คือ กฎหมายธรรมชาติใช้ได้ทุกแห่งไม่จำกัดว่าจะต้องใช้ได้เฉพาะในรัฐใดหรือสถานที่ใดเท่านั้น
3. อยู่เหนือรัฐ คือ กฎหมายธรรมชาติย่อมมีความยุติธรรมเป็นที่สุด ฉะนั้นกฎหมายของรัฐจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายธรรมชาติไม่ได้

3. ความสำคัญของกฎหมาย

3.1 ความสำคัญของกฎหมายในเรื่องความยุติธรรม

เพลโตและอริสโตเติล อธิบายทฤษฎีความยุติธรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความยุติธรรมในเชิงแบ่งส่วนปันส่วน

- คำนึงถึงความแตกต่างกันของบุคคล ความด้อยกว่าหรือเหนือกว่าในเรื่องความสามารถของบุคคล

2. ความยุติธรรมในเชิงทดแทนหรือชดเชย

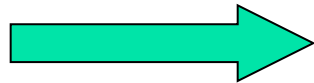
- เมื่อมีการล่วงเกินสิทธิของผู้อื่นและเกิดความเสียหาย จำเป็นต้องมีการแก้ไขให้กลับคืนสู่ความเป็นธรรม

3.2 ความสำคัญของกฎหมายในชีวิตประจำวัน

- เกี่ยวข้องตั้งแต่เกิดจนตาย
- กฎหมายเปรียบเป็นวิศวกรทางสังคม (Social Engineering)
- บุคคลไม่อาจปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมาย แต่มีข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นเหตุลดโทษ ตามมาตรา 64 “บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมาย เพื่อให้พ้นความรับผิดทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่า ตามสภาพและพฤติการณ์ ผู้กระทำผิดอาจจะไม่รู้กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาลเชื่อว่า ผู้กระทำผิดไม่รู้กฎหมายบัญญัติเช่นนั้น ศาลจะลดโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้”

-
-
- Mala in se ความผิดในตัวเอง
 - Mala prohibita ความผิดเพราะกฎหมายห้าม

กฎหมายเทคนิค

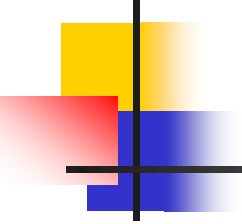
เหตุผลโทษได้

คดีบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ

คดีจำหน่ายซีดีภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาต

-
- ลูกจ้างชั่วคราวเก็บขยะ ประจำเขตสะพานสูง กองรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร จำเลยในความผิดฐานประกอบกิจการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายภาพยนตร์ ซึ่งเป็นแผ่นวีซีดีภาพยนตร์ ตาม ความผิด พ.ร.บ.ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่ถูกจับขณะนำ แผ่นวีซีดีภาพยนตร์เก่า 83 แผ่น ไปจำหน่ายในราคาแผ่นละ 20 บาท โดยไม่ได้รับใบอนุญาต
 - โดยให้ชำระค่าปรับจำนวน 133,400 บาท ตามคำพิพากษา หากไม่ ชำระต้องถูกขังแทนค่าปรับ ในอัตราวันละ 200 บาท